

Claudia LIPAN

Bucuria la superlativ

Dacă m-ar întreba cineva ce înseamnă bucuria de a juca, aş rosti cu siguranţă titlul ultimei premiere a Teatrului „L.S. Bulandra”. Spectacolul *Turandot* în regia Cătălinei Buzoianu este mai mult decât bucurie; este talent şi o mare pasiune – pentru teatru, pentru lectură, pentru om, pentru orice. Acel tip de pasiune care îşi menţine structura solidă, atâta timp cât circuitul ei nu se desface, nu se pierde, nu dispare. Şi nici nu ar putea să dispară, pentru că piesa lui Carlo Gozzi păstrează ceva din aristocraţia autorului: nobleţea noastră uitată într-o fază de emaciere.

Aparent simplă, povestea prinţesei *Turandot*, fiica lui *Kon-Fu-Ti*, este cea a unei tinere pline de mândria sângelui albastru, care urăşte neamul bărbătesc. Cu un tată bătrân căruia îi e teamă să nu moară înainte de imposibila nuntă, ea sacrifică moştenitori regali într-un joc al vieţii şi al morţii având la bază dezlegarea a trei enigme. După cum ne-am obișnuit chiar din basmul nostru popular, tot un tânăr pretendent îi vine de hac prin isteţime. Cuprinsă de milă, prinţesa admite compromisul şi cei doi trăiesc fericiţi până la adânci bătrâneţi. De aici spre un text plin de umor şi ingeniozitate, apoi la

Teatrul „L.S. Bulandra” – *Turandot* de Carlo Gozzi. Regia: Cătălina Buzoianu. Scenografia: Velica Panduru. Muzica: Iosif Herţea; interpretare: Grupul „Domnişoara Pogany”. Coregrafia: Mălina Andrei. Light design: Ioan Lazăr. Cu: Maia Morgenstern/Kana Hashimoto, Virgil Ogăşanu, Valeria Ogăşanu, Doru Ana/Radu Amzulescu, Filip Ristovski/Vlad Zamfirescu, Alina Berzunţeanu, Andreea Bibiri, Gheorghe Ifirm, Andrei Aradits, Şerban Pavlu, Valentin Popescu, Mihai Bisericanu/Răzvan Săvescu, Ana Calciu, Lorette Enache, Mihaela Vasile, Ionel Susanu, Florin Grădinaru, Mircea Muzacov, Cornel Cătănoiu, Gabriel Arsenescu. Data premierei: 4 martie 2000.

un final cu tentă modernistă intervine progresiv mâna unui regizor excelent şi a unei trupe pe măsură. În ideea Cătălinei Bozoianu, spectacolul abundă în subtexte interdependente din care nu lipseşte folclorul, un folclor parabolic, chinezesc, cu morala şi legile lui specifice; din care nu lipseşte opera, fie ea din Beijing parodiată la nivel verbal, fie autentică de Puccini. Se adaugă o mulţime de paji şi eunuci, în mişcărilor lor ritualice, sportive, încărcate cu tradiţia unei lumi expositive. Freamătul scenei îţi sugerează participarea, încercând să ți-l imaginezi pe însinguratul Gozzi ca autor al întregului tablou.

În rolul titular, Maia Morgenstern este o revelaţie. Frumuseţea rostirii şi accentele viabile între tensiune şi comic sunt preludiul mişcării corporale. Într-o formă riguroasă, actriţa glisează din sensibilitate spre tărie de caracter, într-o identitate contradictorie, într-o gâlceavă a înţeleptului cu lumea. Dincolo de refugiul care poate depăşi cele mai mari vicii, creşte, de fapt, o perseverenţă singurătată, greşit echivalată de subiect cu libertatea. Aceasta propune evoluţia spre expresie, în timp ce la rampă involvează un adevăr: acela de a crede în

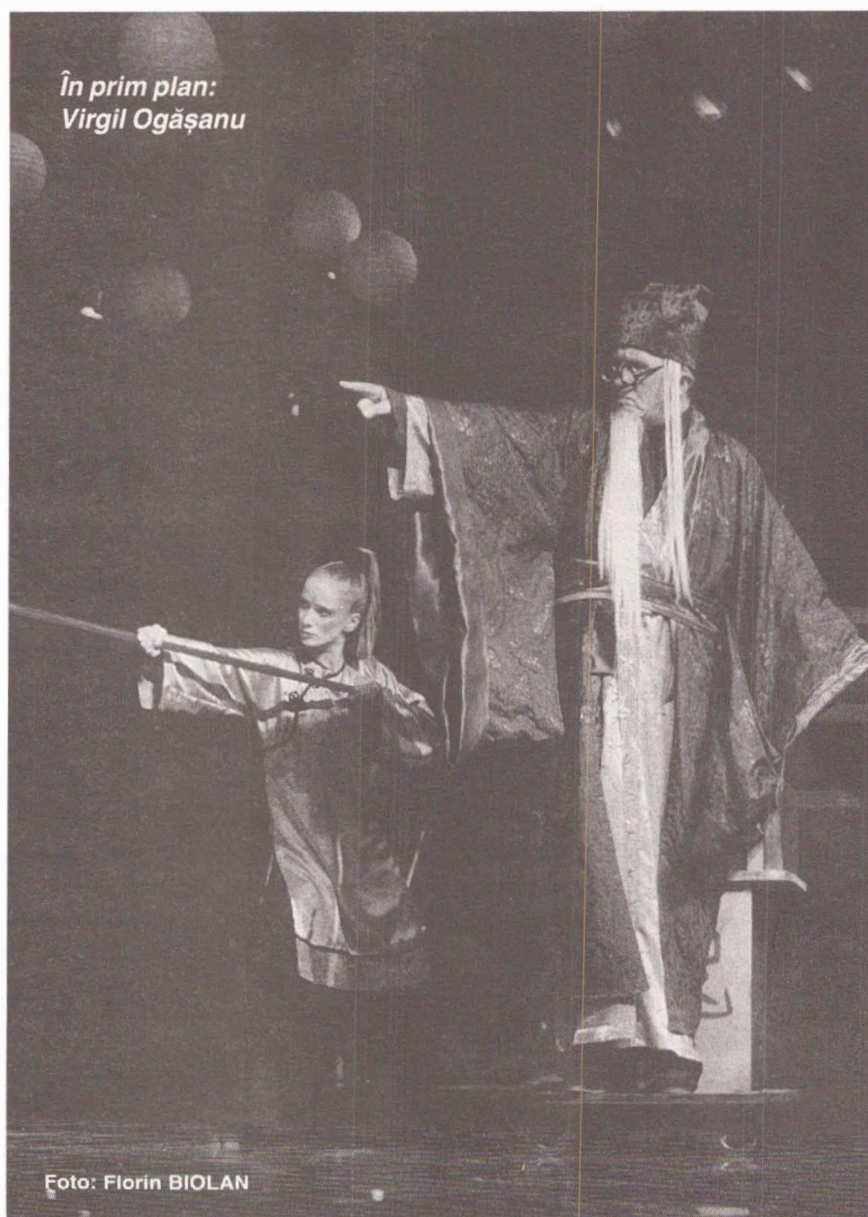
iubire şi de a-i simţi frământările. Adevăr care până la urmă iese la iveală – consumată în spiritul de sacrificiu al înţeleptului prinţ *Calaf*, *Turandot* renunţă la egoism din milă. Figurând la început ca o reală problemă, noua substanţă delicată contribuie la o înfrângere cu arme proprii. Într-o coregrafie plină de nerv (aproape) băieţoasă (semnată: Mălina Andrei), Maia Morgenstern impune motivaţii interioare pentru toată lumea. Ca un fel de om-orchestră. În portretul învingătorului, care salvează nu doar Pekinul, dar fertilitatea însăşi, Filip Ristovski trece cu bine probele cursului narativ al oricărei legende. El este întruchiparea eroului îndrăzneţ, inimos şi isteţ. Câştigă simpatia tuturor chiar şi atunci când, subzistând în nuanţe melodramatice, începe să cânte arii clasice (evaluând astfel admirabile calităţi vocale ce stârnesc ropote de aplauze). Prin forţa sa lirică, prinţul *Calaf* devine o replică a lui *Turandot*, o autoritatea discretă, vizibilă, părăsind scena doar pentru expirări ale acţiunii. Cu doi actanţi opozabili, cu leitmotive şi culoare locală, efectul poate născoci o oarecare unitate. Dar ce-ar fi acest spectacol fără Virgil Ogăşanu în rolul monarhului în drum spre „baie”, în pragul

senilității, dar cu reveniri în aplomb când e vorba de rang și recurs la morală. Cu o umanitate mult mai bine înțeleasă, acest bătrânel are ceva din filosofia de viață a epocii sale: un om orbit de curaj este nebun de bunăvoie, iată cum privește el prin ochelari fumurii moartea celor care nu au găsit răspunsul la enigme. Relația tată-fiică se complică în sentimentalisme și se rezolvă în exhibiții. Cu replici de ilaritate artificiale el se joacă de-a jocul scenic, provocând comuniunea directă, neoficioasă, cu o sală întreagă pentru care nu mai contează că numele lui e *Kon-Fu-Ti*, *Lao-Ti* sau *Mao-Ti*. I se alătură în acest joc Gheorghe Ifirm, Andrei Aradits și Șerban Pavlu, sfătuitori, miniștri și bufoni ai împăratului. Cu vervă interactivă (de concursuri televizate), ei își bănuiesc superioritatea în pre-dispoziția carnavalesc-nostalgică a Veneției natale. Considerându-se ca simple accidente într-o astfel de lume, cei trei caută permanent ocazii de evaziune, chiar și ideologică. Farmecul interpretării colective se individualizează odată cu întregul combustibil al piesei și al schimbului redundant de roluri. Secvențial și sugestiv intră în scenă Doru Ana (când patetic, când în excesul incoruptibilului care nu mai are nimic de pierdut), Valeria Ogășanu (soția sa, a cărei naivitate compromite sinceritatea și pune în pericol viața fiecăruia), Mihai Bisericanu (perceptiv și docil în clasicul comediant tragic), Alina Berzunțeanu (cu ireductibilă viclenie ludică, obiectuală), Andreea Bibiri (drept sclava de viță nobilă –

cu defecțiuni, însă, ale tehnicii vocale și gestuale) și flexibilitatea trupei de tineri de la „Bulandra” care cunosc posibilitatea dinamică a jocului.

În fine, ce-ar fi fost spectacolul ce menține tonalitatea unui spațiu fascinant, îndepărtat, fără acordurile tainice ale grupului „Domnișoara Pogany”, alăturat scenei ca (încă) un mister pentru care nu există răspuns; există numai muzică. Muzică

de bună calitate (aparținând lui Iosif Herța), complementară, urmărind ca o umbră destinul fiecărui personaj. Pentru că aici nu e vorba de monografia unei dezbateri de autor, ci de voci care își strigă rând pe rând povestea. La urma urmei, voci aparținând discursului Cătălinei Buzoianu despre o poveste spusă de cei care cunosc polemica: iubire și dreptul de a o recunoaște a celor ce ascultă.

În prim plan:
Virgil Ogășanu

Maia Morgenstern
și
Alina Berzunțeanu

Foto: Florin BIOLAN